

CONV 466/02

NEW VERSION

CONTRIB 176

BEGELEIDENDE NOTA

van: het secretariaat

aan: de Conventie

Betreft: Bijdrage van de heer Jacob Söderman, lid van de Conventie

"De plaats van de Europese ombudsman in de toekomstige Europese Grondwet"

De secretaris-generaal van de Conventie heeft van de heer Jacob Söderman, lid van de Conventie, de bijdrage ontvangen die in bijlage dezes staat.

Bijdrage van de Europese Ombudsman aan de Europese Conventie***“De plaats van de Europese Ombudsman in het toekomstig Constitutioneel Verdrag van de Europese Unie”***

De verschillende ontwerpen van constituties van de Europese Unie die werden gecirculeerd verschillen in belangrijke mate in hun benadering van de Europese Ombudsman. Deze verschillen lijken te resulteren uit onzekerheid over de rol van de Europese Ombudsman in het kader van de huidige Verdragen, eerder dan uit een opzettelijke politieke keuze van de auteurs. De bedoeling van deze bijdrage is uit te leggen waarom en waar de Europese Ombudsman dient te worden opgenomen in de constitutie.

Waarom de Europese Ombudsman opnemen in de Constitutie ?

In de meeste landen worden het bestaan, de onafhankelijkheid en het mandaat van de Ombudsman als belangrijk genoeg beschouwd om vermeld te worden in de grondwet.

De instelling van de ombudsman is één van de grote constitutionele successen van onze tijd. De instelling heeft haar weg gevonden naar alle continenten en meer dan 100 landen. Ze werd uitgevonden in Europa en er is nu een ombudsmanbureau in de meeste lidstaten van de Unie en in alle 10 staten die verwacht worden toe te treden tot de Unie in 2004.

De Ombudsman geeft blijk van toewijding aan de fundamentele waarden van de Unie, zoals democratie, de rechtsstaat en respect voor mensenrechten.

Vele landen hebben een ombudsman instelling gecreëerd wanneer ze zichzelf bevrijd hebben van de dictatuur, om hun toewijding aan democratie, de rechtsstaat en het respect voor mensenrechten te tonen. Dit was bijvoorbeeld het geval in Portugal, Spanje en vele van de nieuwe democratieën in Oost-Europa.

De Ombudsman speelt een sleutelrol in het dichterbij de burgers brengen van de Unie

Het idee om een ombudsman voor de Europese Unie te creëren was het bevorderen van een meer open, verantwoordelijke en dienstgerichte administratie om dusdanig de relaties tussen de Europese administratie en de burgers te versterken.

Waar de Ombudsman in de Constitutie opnemen ?

(i) Het deel van de Constitutie betreffende de institutionele structuur van de Unie zou de Europese Ombudsman moeten vermelden, samen de het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

Waarom: De Europese Ombudsman werd ingesteld bij het EG Verdrag, zoals het Comité van de Regio's en het Economisch en Sociaal Comité. Deze drie organen werden alle samen vermeld in de Verklaring van Laeken als waarnemers in de Conventie over de toekomst van Europa, zoals het geval was bij de Conventie die het Handvest van de Grondrechten opstelde.

(ii) Het deel van de Constitutie betreffende de rechten van de burgers dient het recht om te klagen bij de Europese Ombudsman te bevatten.

Waarom: Sinds de Europese Ombudsman begon te werken in 1995 hebben 11 000 burgers gebruik gemaakt van hun recht om te klagen. De instellingen hebben hun prestaties verbeterd als resultaat van de onderzoeken van de Ombudsman, en hebben hierdoor gezorgd voor een meer open, verantwoordelijke en dienstgerichte administratie. Details van de werkzaamheden van de Europese Ombudsman kunnen gevonden worden in een nieuwe gids met de titel "Wat kan de Europese Ombudsman voor u doen?"

(iii) Het parlementaire karakter van de Ombudsman dient vermeld te worden door de benoeming en de controle van de Ombudsman op te nemen in de constitutionele functies van het Europees Parlement.

Waarom: Vele nationale grondwetten voorzien erin dat het parlement de ombudsman benoemt en controleert als een garantie van onafhankelijkheid.

Het mandaat van de Ombudsman zou kunnen worden opgenomen in deel (i) of (ii), afhankelijk van de algemene architectuur van de Constitutie.

Achtergrond nota: De bestaande Verdragsbepalingen

De bepalingen van het EG Verdrag betreffende de Europese Ombudsman werden toegevoegd door het Verdrag van Maastricht.

Overeenkomstig artikel 21 EG, is een klacht indienen bij de Europese Ombudsman één van de rechten van het burgerschap van de Unie.

Artikel 195 EG voorziet in de instelling van de Europese Ombudsman. Het bevat twee elementen van constitutioneel belang. Vooreerst voorziet het dat het Europees Parlement de Ombudsman benoemt en controleert. Ten tweede omschrijft het de bevoegdheid van de Europese Ombudsman, door de reikwijdte van de onderzoeken te definiëren, alsook te bepalen wie een klacht kan indienen. De Europese Ombudsman kan onderzoek instellen naar gevallen van wanbeheer bij het optreden van de communautaire instellingen en organen, met uitzondering van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg bij de uitoefening van hun gerechtelijke taak. Elke burger van de Unie of elke natuurlijke of rechtspersoon met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat heeft het recht om bij de Europese Ombudsman te klagen.

Artikel 41 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) stelt dat artikel 195 EG van toepassing is op de "derde pijler".

Het mandaat van de Europese Ombudsman wordt ook beschreven in artikel 43 van het Handvest van de Grondrechten van de EU.